

Dit jaar start Broederlijk Delen met een driejarige themacampagne. Dit laat toe om in de diepte te werken en terug te keren naar de bron, naar de oorsprong van Broederlijk Delen.

Al bijna zestig jaar voert Broederlijk Delen campagne voor een betere wereld, zonder ongelijkheid, waar iedereen mee is. Zo een wereld begint met delen en herverdelen.

Delen als hefboom voor systeemverandering

De afgelopen 50 jaar werden gekenmerkt door een almaar bredere en diepere verspreiding van het neoliberale economische groeimodel. Een model dat ontwikkeling van de mens vooral ziet als het verhogen van de individuele, materiële welstand, zodat de mens in staat is om zelf in zijn of haar levensbehoeften te voorzien. Maar mensen hebben meer nodig dan enkel materiële welstand om het leven als zinvol te ervaren. Broederlijk Delen stelt daarom een alternatief ontwikkelingsmodel voor, een andere manier van leven, een leven met genoeg, overal in de wereld.

Waarom ijveren voor systeemverandering?

Het neoliberale groeimodel heeft voor heel wat mensen welvaart gecreëerd maar die welvaart is zeer ongelijk verdeeld, tussen en in de landen. De kloof tussen arm en rijk wordt almaar groter. Het laatste Oxfam rapport over ongelijkheid leert ons dat in 2019 de 2.153 miljardairs van deze wereld evenveel rijkdom bezitten als de 4,6 miljard armsten. Bovendien heeft dit model steeds meer grondstoffen nodig om de groei gaande te houden. Dit heeft een reusachtige impact op de ecosystemen van de aarde.

Het neoliberale groeimodel heeft sociale gevolgen.

Het groeimodel is, zoals de naam al aangeeft, gebaseerd op het in stand houden van continue economische groei. Beleidsmakers wereldwijd zijn doordrongen van het idee dat positieve cijfers van het Bruto Nationaal Product (BNP) dé belangrijkste maatstaf zijn voor succes. Al het overige is daaraan ondergeschikt. Maar om dat te kunnen blijven realiseren, ook in tijden van economische crisis, bespaart men steeds meer op sociale uitgaven. Daarnaast blijft men de belastingen voor bedrijven en investeerders verlagen, in de hoop dat dit de economie zal aanzwengelen. Door die lagere inkomsten uit belastingen beschikken overheden bovendien over steeds minder middelen om goede publieke diensten als onderwijs, gezondheidszorg en sociale zekerheid te garanderen. Hoe ongelijker een samenleving is, hoe groter de kans op meer armoede.

Wat zijn de ecologische gevolgen van het neoliberale groeimodel?

Al in de jaren 70 verscheen een spraakmakend rapport van de Club van Rome onder de titel 'De grenzen aan de groei', waarin werd aangekaart dat het onzinnig was te denken dat de globale economie onbegrensd zou kunnen blijven groeien op een fysiek begrensde planeet. Om de groei in stand te houden verbruiken we immers langzaam maar zeker alle beschikbare natuurlijke rijkdommen zoals fossiele brandstoffen, water, mineralen en vruchtbare grond. Tegelijkertijd zorgt de verwerking van al deze bodemrijdommen tot consumptiegoederen onder meer voor vervuiling, verlies aan biodiversiteit en klimaatverandering.

Is Broederlijk Delen dan tegen economische groei?

Broederlijk Delen is zeker niet tegen economische groei in die landen die vandaag nog nood hebben aan het ontwikkelen van hun economie om op die manier basisrechten als voedsel, gezondheid, onderwijs, huisvesting, veiligheid en dergelijke te realiseren voor alle inwoners.

Maar Broederlijk Delen wil ook aantonen dat groei nastreven niet automatisch leidt tot een betere levenskwaliteit en dat het blijvend nastreven van economische groei in al zeer rijke samenlevingen onherroepelijk resulteert in het beperken van de kansen op een menswaardig leven elders. Het vergaren van bijkomende rijkdom draagt niet langer bij tot meer geluk of welzijn.

Hoe ziet leven met genoeg eruit?

Als je ervoor kiest te leven met genoeg zie je af van het consumeren van dingen die je niet echt nodig hebt om goed te kunnen leven. Wat een mens nodig heeft is gezond en voldoende voedsel, kleding, een veilig dak boven het hoofd, zich vlot kunnen verplaatsen, technologie om te communiceren, mogelijkheden om te ontspannen en sociale contacten te onderhouden. In onze hedendaagse maatschappij worden we gedreven tot overconsumptie.

Een politiek beleid dat al tientallen jaren gestoeld is op de noodzaak van economische groei stuurt ons voortdurend in die richting: fabrieken moeten draaien en consumenten moeten aangespoord worden om die goederen te kopen.

Waarom is delen zo centraal in de omschakeling naar leven met genoeg?

De belastende levensstijl van een relatief kleine groep welvarende mensen, waartoe wij allemaal behoren, belet via allerlei mechanismen de realisatie van basisrechten elders in de wereld. De klimaatopwarming dreigt deze situatie op zeer korte termijn nog te verergeren. Wetenschappers en gelukkig ook steeds meer beleidsmakers weten dat de enige maatregel die echt tot een daling van onze ecologische voetafdruk leidt, het verminderen van de consumptie is.

Daarnaast spreekt het voor zich dat delen-herverdelen het antwoord is op de groeiende ongelijkheid in de wereld. In de eerste plaats moet er via eerlijke taxatie gezorgd worden voor meer inzetbare publieke middelen: belasting op vermogen en kapitaal, eerlijke belastingen voor transnationale bedrijven en het bestrijden van belastingparadijzen zijn essentieel. Die publieke middelen moeten dan goed ingezet worden zodat mensen wereldwijd kunnen genieten van een sociale zekerheid.

Daarnaast moeten die publieke middelen ook benut worden voor het verstrekken van goede publieke diensten als onderwijs, huisvesting en gezondheidszorg, omdat dit krachtige 'gelijkmakers' zijn. Ze geven mensen een meer gelijke start in het leven. Maar delen gaat ook over niet-materiële dingen. Het gaat over samen beleven wat echt belangrijk is in het leven. Het delen van ervaringen, fijne momenten, een maaltijd, een geloof, een overtuiging, een engagement.

Door met velen te delen kunnen we een mentaliteitswijziging inzetten waarbij individueel bezit en gedrag ondergeschikt worden aan het gemeenschappelijk goed.. Samen kunnen we de grote maatschappelijke verandering realiseren die we vandaag nodig hebben. De geschiedenis toont ons dat dit kan.

Uit het Achtergrondossier van Broederlijk Delen 2020